

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र विशारद (B.Lib.I.Sc.)
परीक्षा : डिसेंबर - २०२५
सत्र - १

विषय : ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्राची मूलतत्त्वे (BL24-121/BL 25-121)

दिनांक : ९/१२/२०२५

गुण : १००

वेळ : स.१०.०० ते दु. १.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ योग्य पर्याय निवडा

(१०)

१. ग्रंथालय इमारत इंग्रजीतील ----- या अक्षराच्या आकाराप्रमाणे असावी
अ) E ब) H
क) T ड) वरील सर्व
२. मद्रास विद्यापीठाने डॉ. रंगनाथन यांना ग्रंथालय कार्य शिकण्यासाठी ----- येथे पाठवले.
अ) जपान ब) पॅरिस
क) लंडन ड) अमेरिका
३. ILA चे पूर्ण रूप -----.
अ) Indian Law Association ब) India Library Association
क) Indian Literary Association ड) International Library Association
४. ----- लायब्ररीची सूत्रे युरोपीय अधिकाऱ्यांकडे होती.
अ) स्टेशन ब) नेटिव्ह जनरल
क) बॉम्बे जनरल ड) यापैकी नाही
५. ----- हा ग्रंथालयशास्त्राचा पहिला सिद्धांत आहे.
अ) ग्रंथ हे उपयोगाकरिता आहेत. ब) प्रत्येक वाचकाला त्याचा ग्रंथ मिळाला पाहिजे.
क) ग्रंथालय वर्धिष्णू आहे. ड) वाचकाचा वेळ वाचवा.
६. छत्तीसगड राज्यात ग्रंथालय कायदा ----- मध्ये संमत झाला.
अ) २००५ ब) २००६
क) २००९ ड) २००७
७. विशिष्ट विषयांच्या ----- तयार ठेवल्यास वाचकांचा व संशोधकांचा वेळ वाचतो.
अ) ग्रंथसूची ब) सूचीपत्र
क) सूचीपत्रिका ड) वृत्तपत्र
८. डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांचा मृत्यू ----- रोजी झाला.
अ) ९ ऑगस्ट १८९२ ब) २७ सप्टेंबर १९७२
क) ९ जानेवारी १८९२ ड) २७ डिसेंबर १९९२
९. राष्ट्रीय विज्ञान ग्रंथालयाची स्थापना ----- मध्ये करण्यात आली.
अ) १९६३ ब) १९६४
क) १९६५ ड) १९६६
१०. भारतीय संघाची स्थापना ----- येथे झाली.
अ) दिल्ली ब) मुंबई
क) कलकत्ता ड) बेंगलोर

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २)

(३०)

१. ग्रंथालय कायद्याची वैशिष्ट्ये सांगून उणीवा स्पष्ट करा.
२. महाराष्ट्र राज्य ग्रंथालय संघ बदल माहिती लिहा.

३. ग्रंथालय कल्पनेचा उगम व विकास कसा झाला ते विशद करा.

प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २)

(४०)

१. राष्ट्रीय ग्रंथालय म्हणजे काय ? राष्ट्रीय ग्रंथालयाचे प्रकार स्पष्ट करा.
२. ग्रंथालय सहकार बदल सविस्तर माहिती लिहा.
३. ग्रंथालयशास्त्राची पाच सूत्रे सांगून त्यातील दुसऱ्या व तिसऱ्या सूत्राची सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २)

(२०)

१. डॉ. एस. आर. रंगनाथन
२. बाल ग्रंथालय
३. भारतीय ग्रंथालय संघ

English Translation

Philosophy of Library and Information Science (BL24-121/BL 25-121)

Q.1 Choose the correct option

(10)

1. The library building should be in the shape of the ----- letter in English.
a) E
b) H
c) T
d) All of the above
2. Madras University sent Dr. Ranganathan at ----- to learn library work.
a) Japan
b) Paris
c) London
d) America
3. The full form of ILA is -----.
a) Indian Law Association
b) India Library Association
c) Indian Literary Association
d) International Library Association
4. -----library was under the control of European officials.
a) Station
b) Native General
c) Bombay General
d) None of these
5. ----- is the first law of library science.
a) Books are for use.
b) Every reader should get his book.
c) Library is progressive.
d) Save the time of the reader.
6. The Library Act was passed in the state of Chhattisgarh in -----.
a) 2005
b) 2006
c) 2009
d) 2007
7. Preparing ----- of specific subjects saves the time of readers and researchers.
a) Bibliography
b) List
c) Catalogue
d) Newspaper
8. Dr. S. R. Ranganathan died on -----.
a) 9 August 1892
b) 27 September 1972
c) 9 January 1892
d) 27 December 1992
9. The National Science Library was established in -----.
a) 1963
b) 1964
c) 1965
d) 1966
10. The Indian Library Association (ILA) was established at -----.
a) Delhi
b) Mumbai
c) Kolkata
d) Bangalore

Q.2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain the features of the Library Act and its deficiencies.
2. Write detailed information about Maharashtra State Library Association.
3. Explain the origin and development of the idea of a library.

Q.3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. What is a national library? Explain the types of national libraries.
2. Write detailed information about library co-operation.
3. State the five laws of Library Science and explain the second and third laws in detail.

Q.4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. Dr. S.R. Ranganathan
 2. Child Library
 3. Indian Library Association
-